

lastili pokrajine Cavite ter napadli več samostanov in ubili 13 menihov.

Afrika. Papeževemu poslancu Makariju je rekel kralj Menelik: »Papež je oče nas vseh in ima pravico nam pisati in izražati svoje želje. Mi se še vidimo in o tej stvari govorimo obsirneje«. — Imenitno sudansko mesto Dongolo so Angleži dobili v svojo oblast.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Dalje.)

Sledil mu je kot kralj Andrej, bratranec sv. Štefana, a tudi on se je imel vojskovati z domačini uporniki, ki so l. 1052. zopet na slov. Štajar prihruli ter se polastili Ptuja. Precej let je potem mesto z okolico zdihovalo pod kruto oblastjo nenasiitljivih Ogrov. Še le nadškofu Konradu (1120—1147) se je posrečilo, pogoditi se z Ogri, da so mu vrnil Ptuj. Toliko več pa je imela trpeti okolica, ki je vsled tega celó podivjala.

Okoli l. 1160. so začeli Ogri okoli Ptuja zopet zelo rogoviliti in potem še celó mesto oblegati. Tolika predrznost je solnograškega ministerijala Friderika Ptujškega hudo razkačila. Mahoma je zbral svoje vojnike ter je odpodivši sovražnika, odvezel Ogrom vso zemljo do izliva Pesnice v Dravo, katero so se bili v lasti imeli. Kralj Gesa II. se je zaradi tega pritožil pri solnograškem nadškofu Eberhardu I. ter zahteval, naj nadškof Friderika pokara in v prihodnje enako početje zabrani.¹⁾

Po smrti ogerskega kralja Bele III. (23. apr. 1196), se je med njegovima sinoma, Emerikom in Andrašem vnela večletna borba, v kateri je imel tudi slov. Štajar zopet trpeti.

Ko je namreč Andraš, ki se je bil z orožjem vzdignil zoper svojega brata, kralja Emerika, premagan utekel k avstrijskemu vojvodi Leopoldu, napadli so Ogri slednjega dežele. Tudi na slov. Štajar so l. 1199. prihruli ter zlasti v Ljutomerskih goricah hudo razsajali. Toda Friderik Ptujski jih je s pomočjo nemških vitezev, ki so se ravno takrat iz Palestine vračali, namreč pri Veliki Nedelji slavno premagal, jim odvzel plen ter priboril ves velikonedeljski okraj, namreč Veliko Nedeljo, Ormož, Središče in Sv. Miklavža z Ljutomerskimi goricami, kar je do takrat še pod Ogersko spadalo.

Te lepe, a zelo zupuščene kraje je Leopold pridružil Štajarski, podložnike pa prepustil ptujskim gospodom. Slednji so nje kmalu potem s polovico desetine izročili nemškemu knezom ki so pri Veliki Nedelji ustanovili še zdaj obstoječo komendo nemškega reda.²⁾

V prvi polovici 13. veka so se vršili, kakor na Ogorskem, tako tudi na Štajarskem veliki prevrati. Na Ogorskem so se za kralja Bele IV. naselili Kumani, ki so sicer pred Mongoli iz Ruskega bežali, a ko so slednji na Ogersko prihruli, ž njimi pustošili in po letih deželo pomadjarili. Kumanski madjarizem je poplaval Ogersko in za nekaj časa tudi Štajarsko.

Ker po žalostnem koncu Friderika Bojevitiga, poslednjega vojvode iz hiše Babenberške, ki je v bitki z Ogri ob Litavi dne 15. junija 1246. l. našel smrt, Štajarska ni imela postavnega vladarja, prisvojili so si jo l. 1251. Ogri. Toda z ogersko vlado so bili štajarski plemenitniki zelo nezadovoljni. Zlasti jih je razžalil kraljev namestnik na Štajarskem, ki je Štajarce zaničljivo imenoval kupljene služabnike ogerske. Zato so se dne 7.

maja 1253 v Ljubnem na gornjem Štajarskem posvetovali z deželnimi stanovci in so češkega Otokarja II. izvolili za deželnega vojvodo. Vsled tega je ogerski deželni glavar, grof Štefan Šubic iz Zagreba, moral Štajarsko zapustiti. Pa še v tistem letu je poslal kralj Bela, hoteč na vsak način pridobiti Štajarsko za svojega sina Štefana, omenjenega grofa Šubica z veliko armado zopet na Štajarsko. Ta je začel Ptuj z vso silo oblegati. Pa preden še je mesto prišlo Ogrom v oblast, je Friderik Ptujski s pomočjo Seifrda Marenberskega sovražnika nepričakovano napadal in pregnal. Na prigovarjanje papeževo sklenil se je v Budi dne 3. aprila 1254. l. mir, po katerem je Štajarska pripadla mladoletnemu sinu ogerskega kralja, Štefanu, Avstrija pa češkemu Otokarju II. Radi mladoletnosti novega vladarja štajarskega, Štefana, upravljal je Štajarsko imenovani Štefan Šubic iz Zagreba. Ali ž njim je bilo ljudstvo kmalu zopet nezadovoljno, zlasti pa plemenitaši, ker Ogri niso hoteli potrditi njih pravic, pač pa so vsako še tako neznatno upiranje takoj s silo ukrotili.

Najbolj pa je Štajarce razkačilo brezozirno postopanje proti Seifridu Marenberskemu. Po nedolžnem zarote obsojen, bil je poklican v Gradec pred deželno sodnijo. Ker pa ni ob določenem času prišel, odpravil se je grof Štefan mahoma z vojaško trumo v Marenberg ter je začel Seifrda v njegovem gradu oblegati. Pa Hartnid Ptujski je zbral nezadovoljne deželane ter je s plemenitniki Dravske doline udaril nad oblegovalce. Grof Štefan je komaj utekel v Maribor, a tudi od tod ga je Hartnid Ptujski podil proti Borlu, kjer bi ga bil najbrž živega zasačil, ako bi ne bil srečno Drave preplaval in na Ogersko utekel. Tam se je pri kralju in vojvodi pritožil zoper Štajarce, zlasti pa zoper Hartnida Ptujškega.

Kralj Bela, razkačen čez toliko nezvestobo, ukaže sinu Štefanu, naj se v precejšno armado takoj poda pred Ptuj ter naj ne miruje, dokler mesta in gradu ne dobi v svojo oblast. Hartnid Ptujski je sicer l. 1258. oboje z velikim pogumom branil in odbijal sovražne napade, a dolgo se ne bi bil mogel držati. O pravem času je prišel Ulrik, bivši sekovski škof, kot solnograški nadškof iz Rima, kjer je bil palj prejel, pred Ptuj. S seboj je prinesel pismo Ogrom naklonjenega papeža, in vsled tega je bilo mesto Ptuj z gradom izročeno Ogrom, Hartnid Ptujski pa je moral plačati 1500, ali kakor trdijo drugi, celo 3000 mark v srebru. (Dalje prih.)

Smešnica. Ko Lukarjev Nace dolgo in nepremično gleda na telegrafne žice, vpraša ga sosed: »Nace, zakaj pa vendar gledaš na telegraf?« — Nace odgovori: »Veš zato: naš bogati župan je danes svojemu sinu poslal telegrafično denar, in jaz čakam, kedaj da denar tukaj mimo smukne, morda kak goldinarček dol pade!«

Razne stvari.

Domače. (Sinóda) ali cerkveno zborovanje za našo škofijo se začne prih. ponedeljek, popoldne ob 4. uri s slovesno procesijo iz škofijske palače v cerkev sv. Alojzija ter se konča v petek s skupnim sv. obhajilom.

(Deželnozborska volitev v Mariboru.) Včeraj je edini kandidat dr. Jožef Schmidler dobil samo 482 glasov, dasi so mnogi kar na komando morali na volišče, n. pr. učitelji in učiteljice. Skoro tri četrtine mariborskih volilcev je ostalo doma, kar dovolj jasno kaže, kako da marajo za dr. Schmidlerja in da se prihodnjic mora postaviti nasproten kandidat!

(V mestni skupini) Slov. Gradec, Slov. Bistrica, Marenberg itd. je včeraj zmagal znani Lenko iz

¹⁾ Muchar, Gesch. Steierm., IV., 435.

²⁾ Muchar, Gesch. Steierm., V., 31.

Št. Petra v Savinjski dolini. Dr. Eduvard Glančnik je sijajno propadel, ker »purgarji« ne marajo za »Kmetškega prijatelja«.

(Lepo število glasov) je včeraj dobil naš kandidat g. J. Kočevar v skupini Ptuj-Ormož-Ljutomer-Središče in Rogatec, namreč 257 glasov, med tem ko je dr. Kokoschinegg zmagal s 364 glasovi. Naš kandidat je dobil vse glasove v Središču (132) in večino v Ljutomeru, na Ptuj samo 20, v Rogatecu pa le tri.

(V Celju) je g. Dragotin Hribar dobil 56, Stallner 375, katerega je tudi okrajni glavar grof Attems volil. Vse skupaj je g. Hribar dobil 318 glasov, Stallner pa zmagal s 568. V tej skupini smo Slovenci tokrat gotovo za kacic sto glasov nazadovali. Slovenci, prevdarimo to!

(Celjski pešpolk št. 87), čigar imetelj je bil doslej princ Hohenlohe Schillingsfürst, je dobil novega imetelja in ta je podmaršal pl. Roszkovski, zapovednik v Przemyslu na Galiskem.

(Na slov.-nemški gimnaziji v Celju) je lani stopilo 90 učencev, dočim jih je letos vstopilo samo 45. Na nemški gimnaziji pa je v prvi razred stopilo letos 65 učencev. Kje tiči vzrok, da slov. učni zavod bolj ne procvita?

(Iz Ormoža.) V nedeljo popoldne so se cesar pripeljali s posebnim vlakom v Čakovec k manevrom. Med raznimi gosti, ki so prišli tudi iz Štajarja pozdravit Nj. veličanstvo, bil je tudi č. g. Vilib. Venedig, župnik iz Ormoža, katerega je cesar prav laskavo nagovoril.

(Kontrolni zbori) se letos v Slov. Gradcu vrše tudi dne 4. in dne 11. oktobra, torej v nedeljo. Čudno, da pri ondotnem okr. glavarstvu ne vedo, kdaj da je nedelja!

(Na mariborski c. kr. gimnaziji) je v prvi slov. paralelki sedaj 73 dijakov. — Pri vsprejemni skušnji je letos slovenskih dečkov padlo 30 (trideset), nemški pa samo eden. Čudno!

(Mariborski c. kr. okrajni glavar) je pri deželnozborski volitvi dne 21. sept. izbral vse tri ude volilne komisije iz nemškutarke stranke. Zoper to je g. Fr. Robič takoj protestoval. Ker vemo, da je g. glavar Kankovsky navadno Slovencem pravičen, je to storil gotovo na višje povelje.

(Poročil) se je dne 16. septembra v slavni romarski cerkvi v Petrovčah g. Krajnc, učitelj na Paki, z gosp. pošto upraviteljico Bizjak.

(Slana) je bila v ponedeljek po mnogih krajih v gornji Savinjski dolini. Ojstrica je bela. Tudi po mnogih drugih občinah je slana ajdino posmodila.

(Pozor!) Na Paki že zidajo, kakor smo svoječasno naznanili, tovarno za porcelan in aluminij. Podjetnik, dr. Bayer je bojda žid; zato je pa neumljivo, da je z njim v društvu celó znani celjski narodnjak! Gorje nam, ako se bodo židje v naše kraje utihotapili!

(Grozdje) v okolici Pake letos vsled mrzlih dni in nočij počasneje zori, kakor druga leta. Le izabela je že zrela.

(Otroka) je v gozdu odložila neka nečloveška mati v Št. Andražu nad Polzelo. Na srečo ga je neka žena, pobirajoča lesnike, našla še živega.

(Iz Mozirja.) Pri premovanju konj v Mozirju so prejeli prva darila posestniki iz gomilske okolice. — Novo poslopje za gasilno orodje dobi požarna bramba na Rečici v gornji Savinjski dolini.

(Povozil) je dne 18. sept. na cesti pri Vojniku neki voznik, ki je vozil deske, nepoznano, kacic 60 let staro žensko, da je na mestu obležala mrtva.

(Samomor.) V Celju se je dne 18. sept. obešil Jožef Polter, hlapec pri tamošnjem mesarju in hotelirju Juriju Straussu, iz neznanega vzroka.

(Vlada nam je nasprotna!) G. vladni zastopnik v Ljutomeru, pl. Supancich, se je pri deželnozborski volitvi kmečkih občin obnašal v obče nepristransko; čudno se je Slovencem dozdevalo le to, da je poskusil od začetka kar tri najbolj odločne Bračkovce v volilno komisijo imenovati; toda ti niso bili navzoči.

(Iz Gornjega grada.) Odločilen dan volitve v okrajni zastop gornjegrajski bode 30. septembra. — Regulacija Savinje se bode izvršila do mosta pri Sv. Frančišku v gornji Savinjski dolini.

(Pri vojaških vajah) na štajarsko-ogerski meji je obnemoglo oni teden od kranjskega pešpolka št. 17 okoli 60 mož in trije so takoj umrli.

(Pri gornjegrajskem sodišču) je res neki mož iz šostanjskega okraja hotel poizvedeti o zapuščini Dreotovi, govoril je samo s kancelistom, kateri pa dotičnih aktov ni našel in dotična oseba je odšla, ne da bi kaj opravila.

(Duhovniške spremembe.) Č. g. Alojz Rožman, bivši kaplan v Kostrivnici, je umrl pri svojih starših, na Krapju pri Ljutomeru. Naj v miru počiva! — Č. g. Janez Horjak, kaplan v Vojniku, pride v Marenberg, ker je ondotni kaplan, č. g. Ignac Hauptmann, zaradi bolehnosti moral stopiti v začasni pokoj.

(Društvene (Dijaški kuhinji v Mariboru) so darovali č. g. Anton Lacko, župnik pri Sv. Križu na Murskem polju, 2 gld., gospa Alojzija Rošker v Mariboru 1 gld., č. g. Jarnej Frangež, kaplan pri Kapeli, 1 gld. in neimenovan v Ljutomeru 50 gld. Bog plati!

(Društvo odvetniških in notarskih uradnikov na spodnjem Štajarskem) naznanja, da se bode njega I. občni zbor vršil v nedeljo, dne 4. oktobra ob 1/3. uri popoldne v Celju v zgornjih prostorih hotela »pri Kroni« z nastopnim dnevnim redom: 1. pozdrav udov in došlih gostov, 2. prečitane in odobrenje pravil, 3. volitev društvenega vodstva, 4. razni nasveti.

(Radinsko kolesarsko društvo) priredi v nedeljo, dne 27. sept. ob 1/2. uri popoldne dirko s prav zanimivim vsprejemom. Nekoliko čistega dohodka se daruje pogorelcem v Hrastji.

(Južnoštajerska hranilnica v Celju.) Denarni promet je znašal do 1. julija 1.434.462 gld. 85 kr., lani v tem času je znašal 651.099 gld. 10 kr., torej se je promet letos povišal za 783.363 gld. V ravnateljstvo za prihodnjo letno dobo bili so izvoljeni gg.: Jurij Detičec, L. Baš, dr. Jur. Hrašovec, dr. J. Serbec, Drag. Hribar, dr. Hinko Šuklje, M. Vošnjak, dr. J. Vrečko, dr. A. Brenčič in dr. F. Babnik. Predsednik je bil izbran g. M. Vošnjak.

(Z drugih krajev.) (Nov praznik na Ogerskem.) Na prošnjo kardinala-primasa so sv. oče papež dovolili, da se na Ogerskem zanaprej slavi poseben praznik Device Marije, patrone Ogerske. Letos se slavi ta praznik v nedeljo, dne 11. oktobra.

(Nove poštne spremnice) se uvedejo v promet s 1. novembrom za pošiljatve v tu- in inozemlje. Po pretečenem roku se zamenjujejo dosedanje spremnice proti novim, toda le do konca tega leta.

(Priporočba.) Zavarovanje vseh vrst pri »Unio catholica«. Pošteni, delavni zastopniki na deželi se iščejo. Več pove radovoljno glavni zastop v Gradcu, Radetzkygasse št. 1.

Listič upravnistva in uredništva. Opozarjamo še enkrat na modri križec na zavitku, ki pomenja, da je dotični, pri katerega naslovu je to znamenje, naročnino za dalje časa na dolgu. — G. M. M., org. v Mozirju: Izjavljamo, da Vi niste naš dopisnik, torej nam niste poslali one novice.

Loterijske številke.

Gradec 19. septembra 1896: 68, 88, 10, 47, 24
Dunaj » » 61, 77, 25, 63, 83